

ΚΟΡΙΝΝΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΚΡΟΤΗΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΟΣ ΕΝΥΚΛΗΝ

Συνδρομή ετησίαι: Ἐν Ἑλλάδι ρρ. 8. ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ρρ. 12.—Ἐκαστὸν εὐρ. τεύχος λ. 10.—Γραφεῖον Κ. ο. ρ. Ἰν. κ. ἐν τῇ τ. π. τῆ; Κορίνθου ρ.—Μὲ τὸ περιοδικὸν ἀφορῶσα: ἐπιστολαὶ διευθύνονται πρὸς τὴν ἐκδοτὴν.

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΙΩΤΗΣ

οὐ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ παρακαλοῦνται σὺν τῇ αἰτήσῃ περὶ ἐγγραφῆς νάποστέλλωσι συγχρόνως καὶ τὸ ἀντίτιμον τῆς συνδρομῆς.

Φυλλάδιον Κορίνθου πωλοῦνται ἐν τῷ γραφεῖῳ τῆς περιοδικῆς ἀντὶ δέκα λεπτῶν ἑκάστον Παραλειθούσων ἐβδομάδων ἀντὶ λεπτῶν δεκαπέντε.

ΩΡΑΙ ΣΠΟΥΔΗΣ

ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

Συνέχεια τοῦ ἀρ. 49.

β) αἱ Ἱστορικαί. Αὗται πάλιν ἐρευνῶσι τὰ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ χρόνου αἰσθητὰ γινόμενα, τὰ ὁποῖα εἶναι πλέον προϊόντα αὐτῆς τῆς βουλῆσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἥτοι ἐξετάζουσι τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων, δι' ὧν γνωρίζονται αἱ σχέσεις αὐτῶν ἐν τε τῇ στενοτέρᾳ σημασίᾳ τοῦ ἀτόμου καὶ τῇ εὐρύτερᾳ ἐννοίᾳ τῆς κοινωνίας πρὸς ἀλλήλας, ἢ διαγράφονται τὰ ὅρια τῆς ἐλευθερίας, ἢ μεταβάλλεται ἡ φύσις πρὸς τοὺς ἀνθρωπίνους σκοπούς. Οὕτω τὸ πρῶτον δημιουργημάτων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος πρέπει νὰ ὑπῆρξεν ἡ γλῶσσα· διὰ ταύτης, ἐπικοινωνῶν οὗτος πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτῷ, ἐνώρως ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκφράσῃ τὰ ἴδια αὐτοῦ συναισθήματα καὶ τὰς σκέψεις, μεταχειρισθεὶς τὰ περὶ τὴν συναρπὴν φωνῆν αἰσθητὰ σημεῖα, ἥτοι ἐν ἀρχῇ φωνὰς τυχαίας καὶ βραδύτερον λέξεις ὀρισμένως, ὡς σημεῖα τῶν ἐσωτερικῶν στοιχείων τῆς συνειδήσεως. Βραδύτερον ἡ ἀναλογία, ἥς ἡ χρῆσις εἶναι τόσῳ μεγάλη καὶ ποικίλη, ὥδήγησε περαιτέρω τὸν ἀνθρώπον εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς κλίσεως, τὴν παραγωγὴν καὶ σύνθεσιν τῶν λέξεων καὶ τὴν διὰ τούτων ἐκδήλωσιν τῶν αἰσθημάτων καὶ φρονημάτων αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν προέκυψε Α') Ἡ Φιλολογία τῶν ἐθνῶν, ἥτοι τὸ σύνολον τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἑκάστου ἔθνους, δι' οὗ ἐκφαίνεται ὁ ποικίλος πνευματικὸς βίος αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ πάντων τῶν ἐθνῶν μάλιστα διέπρεψαν ἐπὶ πνευματικῇ γονιμότητι καὶ ἐδημιούργησαν ἢ ἀνέπτυξαν τὸν πολιτισμὸν διὰ τῶν γραπτῶν μνημείων αὐτῶν οἱ Ἕλληνας καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, ἐπεκράτησε νὰ ἐννοῆται τὸ ἄλλως λίαν γενικὸν καὶ δυσδιόριστον ὄνομα τῆς φιλολογίας ἐπὶ τῶν δύο τούτων ἐγκριτωτάτων ἐθνῶν, σημαί-

νοῦσα ἐνταῦθα τὴν ἱστορικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν γνῶσιν τοῦ πνευματικοῦ βίου τῆς οὕτω κληθείσης κλασσικῆς ἀρχαιότητος. Ἐπειδὴ δὲ βίος πνευματικὸς εἶναι ὁ ἐκδηλούμενος οὐ μόνον ἐν τῇ γλώσσῃ, τοῖς συγγράμμασι καὶ τῇ θρησκείᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ, τῷ πολιτικῷ καὶ ἰδιωτικῷ βίῳ τοῦ ἔθνους κτλ., διὰ τούτου καὶ ἡ φιλολογ. περιλαμβάνει 1) τὸν Ἰδεολογικὸν ἢ Θεωρητικὸν κύκλον, ἐν ᾧ περιέχεται ἡ γλῶσσα, τὰ γράμματα, αἱ συγγραφ. (ἥτοι α) ἡ Γραμματικὴ μετὰ τῆς ἱστορίας αὐτῆς, β) ἡ Γραμματολογία μετὰ τῆς Ἐπιγραφικῆς, γ) ἡ Ἱστορία τῶν ἐπιστημῶν· 2) τὸν Κοινωνικὸν ἢ Ἠθικὸν κύκλ., ὅστις περιλαμβάνει α) τὴν Ἀρχαιολογίαν, ἥτοι τὸν ἰδιωτικὸν καὶ πολιτικὸν βίον καὶ β) τὴν Μυθολογίαν ἀφορῶσαν εἰς τὸν θρησκευτικὸν βίον· 3) τὸν Καλλιτεχνικὸν κύκλ., περιλαμβάνοντα, α) τὰς Μιμητικὰς τέχνας, ἥτοι τὴν Γυμναστικὴν, Ὀρχηστικὴν, Μιμητικὴν, β) τὰς Λογοποιικὰς, ἥτοι τὴν Μετρικὴν, τέχνην τοῦ ἐμμέτρου λόγου, καὶ Ῥητορικὴν, τέχνην τοῦ πεζοῦ λόγου, γ) τὰς Εἰκαστικὰς, ὑποδιαιρουμένας εἰς τὰς ἐν χώρῳ ἥτοι τὴν Ἀρχιτεκτονικὴν, Ζωγραφικὴν, Πλαστικὴν, καὶ τὰς ἐν χρόνῳ, ἥτοι τὴν Μουσικὴν. Εἰς ταύτας συγκαταριθμητέαι 4) αἱ Βοηθητικαὶ τῆς φιλολογίας γνώσεις, αἵτινες εἶναι 1) Προπαιδευτικαί, ἥτοι ἡ Κριτικὴ καὶ Παλαιολογία καὶ ἡ Ἑρμηνευτικὴ· 2) Εἰσαγωγικαί, αἵτινες εἶναι α) Γενικῶς εἰσαγωγικαί εἰς τὴν φιλολογίαν, ἥτοι ἡ ἱστορία τῆς φιλολογικῆς ἐπιστήμης, ἀφηγουμένη τὴν ἀρχὴν, σύστασιν, ἀνάπτυξιν, ἀκμὴν καὶ παρακμὴν τῆς φιλολογίας μέχρι σήμερον, καὶ αἱ πηγαὶ τῆς φιλολογίας, ἥτοι ἡ γνώσις τῶν μνημείων, ὡς τοῦ Παρθενῶνος, τῆς Ἀκροπόλεως κλπ., πάντων τῶν συγγραφέων, καὶ τῶν μουσείων, β) Εἰδικῶς εἰσαγωγικαί, ἐν αἷς περιλαμβάνεται ἀφ' ἑνὸς ἡ Γραμματικὴ, ἥτοι ἡ Γλωσσολογία καὶ ἡ Συγκριτικὴ γλωσσολογία, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ Γεωγραφία καὶ ἡ Χρονολογία. Εἰς τὰς εἰσαγωγικὰς γνώσεις κατατακτέαι καὶ ἡ Ἐγκυκλοπαιδεία, ἥτις εἶναι περίληψις πασῶν τῶν φιλολογικῶν μαθήσεων, ὡς πῖναξ τις τῶν περιεχομένων. Εἰς τὴν ἐπιστήμην ταύτην ἐνδιετρίψαμεν πλεῖστον ἐκπληροῦντες εὐχα-

ρίστως αἴτησιν ὑπὸ πολλῶν ἡμῖν ἐκφρασθεῖσαν. Β') Αἱ Πολιτικαὶ ἐπιστῆμαι, τίτινες εἶναι προῖοντα τυχαίας βουλῆσεως τοῦ ἀνθρώπου, εἰς ὄρισμένες περιστάσεις εὐρισκομένου, ὀδηγομένου ὑπὸ τῶν φυσικῶν αὐτοῦ χρεῶν καὶ ζητούντος νὰ διευκολύνῃ τὰ πρὸς πλήρωσιν αὐτῶν μέσα. Αἱ Πολιτικαὶ ἐπιστῆμαι εἶναι ἄθροισμα ἐπιστημῶν καὶ γνώσεων περιέχον: α) τὴν Στατιστικὴν, β) τὴν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν ἢ Πλουτολογίαν, γ) τὸ Δικαστικὸν Δίκαιον πάντων τῶν κρατῶν, δ) τὴν Ἀστυνομικὴν, ε) τὴν Διπλωματικὴν, ς) τὴν σπουδὴν τῶν πολιτικῶν καὶ διπλωματικῶν Ἐγγράφων, γ) τὴν στρατιωτικὴν Κυβερνητικὴν. Η) τὴν Ἐκπαιδευτικὴν, εἰς ἣν ἀνακτέα καὶ ἡ Παιδαγωγική. Γ') Ἡ Δικαιολογία, ἧτις εἶναι ἐπ' ἴσης προῖον τῆς βουλῆσεως τοῦ ἀνθρώπου, εἰς ὄρισμένες πάλιν περιστάσεις εὐρισκομένου καὶ ὀδηγομένου ὑπὸ τούτων, ἀλλὰ ζητούντος ἤδη νὰ ὀρίσῃ τὴν ἔκτασιν τῆς ἐλευθερίας ἐκάστου. Ἐπιστήμη τοῦ δικαίου εἶναι ἡ Νομική. Τὸ δὲ δίκαιον, ὅπερ κατ' ἔννοιαν γενικὴν εἶναι ἡ σχέσις καθ' ἣν ἀπονέμεται ἐκάστῳ τὸ οἰκεῖον, διαιρεῖται α) εἰς Φυσικὸν ἢ Φιλοσοφικόν, ὅπερ ἀποτελεῖ μέρος τῆς Πρακτικῆς Φιλοσοφίας, ὡς παρακατιόντες θέλομεν ἰδῆ, β') εἰς Θεὸν, ὅπερ εἶναι τὸ γινόμενον ἀποδεκτὸν ὑφ' ὀρισμένης κοινωνίας ἀνθρώπων ἐν ὀρισμένη περιστάσει. Εἶναι δὲ αἱ σχέσεις τοῦ Θεοῦ δικαίου πολυάριθμοι καὶ πολυεῖδεις, δύναται ὁμως νὰναχθῶσι πᾶσαι αἱ τρεῖς τάξεις, τὰς ἀκολουθοῦς: 1) εἰς σχέσεις ἀνθρώπου πρὸς ἄνθρωπον, ἃς κανονίζει τὸ Ἰδιωτικὸν ἢ Ἀστικὸν δίκαιον, ὑποδιαιρούμενον α) εἰς τὸ κυρίως Ἀστικὸν δίκαιον, ὅπερ ρυθμίζει τὰς σχέσεις τῶν ἀτόμων πρὸς ἄλληλα, καὶ β) εἰς τὸ ἐξαιρετικὸν Ἐμπορικὸν δίκαιον, ρυθμοῦν τὰς ἐμπορικὰς ἐργασίας καὶ συναλλαγὰς. 2) εἰς σχέσεις ἀνθρώπου πρὸς κοινωνίαν καὶ ἐναλλάξ, ἃς κανονίζει τὸ Ἐσωτερικὸν Δικαστικὸν δίκαιον, περιέχον α) τὸ Συνταγματικὸν δίκαιον, ὅπερ εἶναι τὸ σύνολον τῶν θεμελιωδῶν νόμων, τῶν ἰσχυόντων ἐν τῇ πολιτείᾳ περὶ τῶν τύπων τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς κυβερνήσεως. β) τὸ Διοικητικὸν δίκαιον, ὅπερ εἶναι αἱ νομικαὶ ἀρχαί, αἱ διέπουσαι τὴν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος ἐξάσκησιν τῶν διαφόρων τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας λειτουργιῶν. γ) τὸ Ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον, ὅπερ ἀποτελοῦσιν οἱ κανόνες, οἱ διέποντες τὴν ἐκκλησίαν ἐν τῇ σχέσει αὐτῆς πρὸς τὴν πολιτείαν καὶ πρὸς τοὺς ἑαυτῆς λειτουργοὺς. δ) τὴν Πολιτικὴν Δικονομίαν, ἧτις εἶναι ἡ θεσμοθεσία, ἡ ρυθμίζουσα τὴν ἐκδίκασιν τῶν ἰδιωτικῶν διαφορῶν. ε) τὸν Ποινικὸν Νόμον, καθ'ὃν τιμωροῦνται τὰ ἀδικήματα ἢ ἀνομήματα. ς) τὴν Ποινικὴν Δικονομίαν, ἀσχολουμένην περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Ποινικοῦ Νόμου. 3) εἰς σχέσεις κοινωνίας πρὸς κοινωνίαν, ἃς κανονίζει τὸ Ἐξωτερικὸν Δι-

μόσιον δίκαιον, ὅπερ καὶ Διεθνῆς καλεῖται. Περιλαμβάνει δὲ τοῦτο α) τὰ ἀπόλυτα τῶν πολιτειῶν δίκαια, οἷον τὸ δικαίωμα τῆς συντηρήσεως, τῆς αὐτοτελείας καὶ τῆς ἰσότητος. β) τὰ ὑποθετικά τῶν πολιτειῶν δίκαια, οἷον τὸ δίκαιον τῆς εἰρήνης, τῶν συνθηκῶν, τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων, τὸ ἐπὶ τῶν θαλασσῶν, τὸ τῶν συμμαχιῶν, τοῦ πολέμου καὶ τῆς οὐδετερότητος. Καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην ταύτην ἐνδιετριψαμεν πλείωτερον κατ' αἴτησιν φίλων, περὶ τὰ νομικὰ τὰς σπουδὰς ποιούμενων. Δ') Ἡ κυρίως Ἱστορία, ἧτις ἀφηγεῖται καὶ ἐξηγεῖ τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις, ἧτοι τὰς διαφορὰς μεταβολὰς καὶ περιπετειὰς, ὅσας διῆλθεν ἐν ἡ πλείωτα ὁμοῦ ἐθνη πρὸς ἀπόλαυσιν βίου κρείττονος καὶ συμφωνότερου πάντοτε πρὸς τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἧτοι πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ. Πᾶσαι δὲ αἱ ἐπιστῆμαι αὗται καλοῦνται καὶ Ἠθικοπολιτικαί.

II. ΠΟΣΟΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

Ἐπερὶ τῶν Φυσικῶν καὶ Ἱστορικῶν ἐπιστημῶν ὑπάρχει ἡ ἐπιστήμη τοῦ Ποσοῦ, ἧτις Μαθηματικὴ καλεῖται. Τὸ ἀνθρώπινον δηλονότι πνεῦμα ἀφοῦ ἤρξηνε τὸ Ποῖον τῶν ἐξωτερικῶν ἀντικειμένων κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, προήχθη περαιτέρω, καὶ ἀφελὸν ἀπὸ τῶν πραγμάτων τὸ Ποσόν, ἐθεώρησεν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ὡς εἶδος, διεῖλεν αὐτὸ κατ' ἀρέσκειαν καὶ ἐσχημάτισε μέρη αὐτοῦ ὀρισμένα. ἐκ τούτων ἔλαβεν ἐν κατ' ἔκλογῃν ὡς ὄρον συγκρίσεως αὐτῶν πρὸς ἄλληλα, εὔρε τοῦτο διὰ καθαρᾶς διανοήσεως, καὶ οὕτω ἐδημιούργησε τὴν Μαθηματικὴν ἐπιστήμην, ἧτις διὰ τοῦτο δὲν πηγάζει ἐκ πείρας, ἧτοι ἐκ τῶν ὑστέρων (a posteriori), ἀλλ' εἶναι καὶ λέγεται ἐκ τῶν προτέρων (a priori). Εἶναι δὲ τὸ ποσόν 1) συγκεκριμένον, καὶ περὶ τοῦτου πραγματεύεται α) ἡ Ἀριθμητικὴ καὶ β) ἡ Ἀλγεβρα. 2) συνεχές, ὅπερ ἔχουσιν ὑποκείμενον αὐτῶν α) ἡ Γεωμετρία καὶ β) ἡ Τριγωνομετρία. Αἱ Μαθηματικαὶ καὶ αἱ Φυσικαὶ ἐπιστῆμαι ἀποτελοῦσι τὰς καλουμένας Φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας. * [ἔπεται συνέχεια] X. ΚΑΡΜΙΤΣΗΣ

ΑΣΑΚΕΣΗΕΙΡΙΑ

Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 58.

Ἐξ ἐξετάσωμεν τώρα κατὰ πόσον τῶν βακωνικῶν τὰ ἐπιχειρήματα εἶναι ἐν συζυγίᾳ μετὰ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ὀρθότητος. Ἐξέτασμεν ἀνωτέρω, ὅτι ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Σακεσπέιρου ἀναμφιλόκτως ἀποδεικνύεται, μ' ὄλην τὴν ἑσπερινὴν λειτουργίαν (evening mass), ὅτι οὗτος ἐφρόνει τὰ τῶν δυτικῶν, ἐντεῦθεν δὲ αἱ ὑπερ τῆς παπωσύνης ἰδέαι του. Τοιαύτας λοιπὸν * Παρατύπωμα. Ἐν ἀριθμῷ 7 σελ. β' στήλῃ αἱ οἱ τελευταῖοι στίχοι μεταθετοὶ οὕτω: ... τῆς στοιχειακῆς μεταβολῆς τῶν σωματικῶν τὴν ἔρευναν δὲ τῶν νόμων τῶν τοιοῦτων φαινομένων καὶ ἀνίχνυσιν τῆς φύσεως τῶν παραγούσων αὐτὰ δυνάμεων ἀνέλαβεν ἑτέρα. ...

ιδέας πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ἐξενέγκῃ καὶ ὑποστηρίξῃ ὁ Βάκων, ὅστις ὀμολογουμένως ἦτο διαμαρτυρούμενος; Ἐπειδὴ δὲ γράφομεν διὰ τοὺς γινώσκοντας τὸν Σακεσπέιρον, περιττὸν κρίνομεν νὰ παραθέσωμεν χωρὶα μαρτυροῦντα μὲν τὸν παπισμόν του, ἀλλὰ καὶ κουράσαντα ἴσως τοὺς ἀναγνώστας τῆς Κορίνθου. Ἐρχόμεθα εἰς ἄλλο ἐπιχειρήμα τῶν βακωνικῶν ὅτι ὁ Σακεσπέιρος γέμει νομικῶν ὄρων ἔπειδὴ δὲ οὗτος ἦτο ἡκιστα νομικός, ἀρα ὁ νομοδιδάσκαλος Βάκων ἔγραψε τὸν Σακεσπέιρον. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἰς βιογράφοις τῆς ἐποχῆς του ἀναφέρει, ὅτι ὁ Σακεσπέιρος κατὰ τὴν μικράν του νεότητά ὑπῆρξε γραφεὺς Εἰσαγγελέως, ἐπομένως ἠδύνατο ἐντεῦθεν νὰ ἔχῃ νομικὰς γνώσεις, ἀρκεῖ νὰ ὑπενηθυσώμεν, ὅτι ὁ Σακεσπέιρος, κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς τότε ἐποχῆς, ἐφοῖτα εἰς τι οἶνοπωλεῖον, ὅπου συνήντα οὐ μόνον καλλιτέχναι, φιλολόγοι, νεαροὺς εὐπατρίδας, καὶ μετὰ τούτων τὸν Βάκωνα, ἀλλὰ καὶ νομομαθεῖς. Ἐκ τοιαύτης λοιπὸν συναναστροφῆς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προσπορισθῇ γνώσεις δικονομικὰς; διότι αἱ νομικαὶ γνώσεις του περιορίζονται εἰς λέξεις μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς πράγματα; ἄμα ὁ Σακεσπέιρος θελήσῃ νὰ προχωρήσῃ ὀλίγον τι πέραν τῆς δικονομικῆς ὀνοματολογίας, καὶ πειραθῇ νὰ καλῆσῃ κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ δικαίου, περιπίπτει εἰς πλάναις οἰκτράς. ἄλλως τε, Βάκων ὁ καγκελάριος καὶ νομοδιδάσκαλος σπανιωτέρων ἐποιήσατο χρῆσιν ἐν τοῖς ὀμολογουμένοις ἑαυτοῦ ποιητικαῖς δοκιμαίαις (Essays) δικαστικῶν φράσεων ἢ ὁ Σακεσπέιρος! Ἐῦρον ὁμοιότητα εἰς τὰς ιδέας, εἰς τὸ ὕφος, εἰς τὰς παραθέσεις τῶν δύο τούτων συγχρόνων συγγραφέων ἄλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι φυσικὸν προῖον δύο ἐξόχων πνευμάτων τῆς αὐτῆς ἐποχῆς; Εἰς τί, ἄλλως, συνίσταται τὸ ὑποτιθέμενον τοῦτο ὀμοιόμορφον τοῦ ὕφους, ὁ ἀμερικανὸς Γεώργιος Οὐίλκες, εἰς τῶν περιφημοτέρων ἐρευνητῶν τοῦ Σακεσπέιρου, κατέδειξεν αὐτὸ ἐν περιέργῳ τινὶ πραγματείᾳ, ἣν ἐπέγραψε «Δοκίμιον εὐφωνικόν» (The euphonic test). Ἀπὸ τῆς ἀκουστικῆς ταύτης μαρτυρίας ἐζήτησεν ὁ Οὐίλκες ἀποδείξιν, ὅτι ὁ Βάκων ἦτο ὅλως ξένος τῶν ἔργων τοῦ Σακεσπέιρου. Δυσκολία τις ἐφάνη τὸ πρῶτον ἀντιταχθεῖσα εἰς τὴν σύγκρισιν τοῦ ὕφους καὶ τοῦ ῥυθμοῦ τῶν δύο συγγραφέων, διότι τὰ μὲν ἔργα τοῦ Βάκωνος, ἐκτὸς βραχειῶν τινων καὶ ἀσημάντων παραφράσεων ψαλμῶν τοῦ Δαβὶδ, εἶναι ἐν πεζῷ λόγῳ, τὰ δὲ πλείστα τοῦ Σακεσπέιρου ἐν ἐμμέτρῳ ἄλλ' ὁ εὐφύης ἀμερικανὸς ἐν τῇ τμήσει τῶν φράσεων, ἐν τῷ ῥυθμῷ τῶν περιόδων, ἐν τῇ κινήσει καὶ τῇ πορείᾳ τῆς γλώσσης ἀριδῆλως κατέδειξε τὴν ὑπάρχουσαν διαφορὰν μετὰ τῶν δύο μεγάλων τούτων συγχρόνων συγγραφέων. «Εἶναι ἀδύνατον,

ἐπιλέγει ὁ Οὐίλκες ἐν τῇ ἀναλύσει του, ὁ λόρδος Βάκων διὰ τῆς σχετικῶς ἦττον εὐαισθήτου ἀκοῆς του νὰ ἦναι ὁ πατὴρ τῶν μελωδικῶν ἔργων τοῦ Σακεσπέιρου, ὡς ἠθελεν ἦσθαι ἀδύνατον εἰς τὸν Δάντην νὰ γεννήσῃ στίχους οἷους ὁ Πετράρχης, ἢ εἰς τὸν Καρλὺλ νὰ γράψῃ ἀσματὰ οἷα ὁ Θωμᾶς Μούρ. Ἀναμφιβόλως ὁ ποιητὴς μας ὑπῆρξεν ὁ μέγας ἀρχηγὸς τῆς σχολῆς ἐκείνης τῶν πεζῶν μελωδικῶν. ἐξ ἧς κατάγονται ὁ Γιββων, ὁ Ἄδδισων, ὁ Ἰόνσων, ὁ Ἰούνιος, ὁ Μακώλεϋ, ὁ Νέουμαν, ἐνῶ ὁ Βάκων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ πατὴρ τῆς ἐτέρας ἐκείνης ψυχροτέρας σχολῆς, ἧς ὁ Καρλὺλ εἶναι τὸ πλέον πρόσφατον ἀντίτυπον.» Ἐτὸς τοῦ Οὐίλκες, καὶ σοφὸς τις Κίλκ ἐκ Νέας Ἰόρκης ὑποστηρίζει διὰ τόμου ὀλοκλήρου τὴν γνησιότητα τῶν ἔργων τοῦ Σακεσπέιρου, παραθέτων ἐν αὐτῷ πολυάριθμους ἰδιαζούσας τῷ ποιητῇ φράσεις, καὶ ἀποδεικνύων ὅτι αἱ φράσεις αὗται εἶναι συνήθειαι καὶ ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ Βαρβίτ, πατρίδι τοῦ Σακεσπέιρου, καὶ ὅτι τὰ ὀνόματα τῶν προσώπων τῶν δραμάτων του εὐρηγνται ἐν τοῖς ἀρχαίοις ληξιαρχικοῖς βιβλίοις τῆς ἐνορίας τοῦ Στρατφόρδ, ἧτις ὑπῆρξεν ἡ νοτιῆς του. Διΐσχυρίζονται ἔτι οἱ βακωνικοί, ὅτι δὲν ἠδύνατο ὁ Βάκων, ἀνευ κινδύνου τῆς ἀξιοπρεπειᾶς του, νὰ ὀμολογήσῃ ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ συγγραφεὺς τῶν δραμάτων, ἅτινα φέρουσι τὸ τοῦ Σακεσπέιρου ὄνομα. Ἄλλ' ἐν τῷ αἰῶνι ἐκείνῳ τῶν γραμμάτων τὰ ὑψηλότερα πρόσωπα δὲν ἀπηξίουσαν νὰ ἐκχυμνάζωνται ἐν αὐτοῖς; μάρτυς ὁ νεαρὸς ἐκεῖνος καὶ περίλαμπρος Σίδνεϋ, ἐκεῖνος, ὃν ἡ βασίλισσα Ἐλισάβετ ἀπεκάλει «τὸν ὀραϊότερον ἀδάμαντα τοῦ στέμματός της», ὅστις μετὰ μίας πρεσβείας καὶ μίας συνεδριάσεως τῆς Βουλῆς τῶν κοινοτήτων ἔγραψε βουκολικὸν τι δράμα, τὴν Ἀρκαδιαν, ἢ ἄλλην τινὰ κωμωδίαν; μάρτυς καὶ αὐτὸς ὁ Βάκων, ὅστις, εἶναι πασίγνωστον, ἔγραψε δύο δράματα, καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομά του, ἐξ ὧν τὸ ἐν ἦτο κωμωδία γελοιογραφική. Καὶ τότε πῶς ἠθελε δυσκολευθῆ ἐξ αἰδοῦς νὰ ὑπογράψῃ τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Σακεσπέιρου; Ὁ Βάκων ἐπέζησε τοῦ Σακεσπέιρου δέκα ὄλα ἔτη εἶδε λοιπὸν σχηματιζομένην καὶ ἐδραιωμένην τὴν ἀθάνατον δόξαν τοῦ ποιητοῦ; διατί λοιπὸν νὰ μὴ ῥίψῃ τὸ προσωπεῖον καὶ διεκδικήσῃ αὐτὴν ὡς βραβεῖον τῶν ἔργων τῆς μεγαλοφυΐας του; Ἐὰς μὴ λησμονώμεν, τέλος πάντων, ὅτι ὁ Σακεσπέιρος δὲν εἶναι ἡ εἰκὼν ἐκείνη τοῦ Ὁμήρου, ἧτις παρουσιάζεται εἰς τὰ βλήματα μας ἐκ τοῦ βάθους τοῦ σκότους καὶ τῶν μύθων παρελθόντος μυστηριώδους. Ὁ Σακεσπέιρος δὲν ἀπέχει πολὺ τοῦ αἰῶνός μας. Γινώσκουμεν τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες ἦσαν φίλοι του, οἵτινες παρηκολούθησαν αὐτὸν εἰς τὰς ἐργασίας του, τοὺς συγγραφεῖς, οἵτινες ἦσαν ἀντίζηλοί του, καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς ἠθοποιούς, οἵτινες

ἐγένοντο σύντροφοί του. Ἐγόμεν πάσας ταύτας τὰς συγχρόνους μαρτυρίας· λοιπὸν οὐδεμία ἐξ αὐτῶν ἐπιτρέπει οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν περὶ τῆς γνησιότητος τῶν ἔργων του. Ἄλλ' αὐτὰ ταῦτα ἔπαθε καὶ ὁ μιμητὴς τοῦ ἡμετέρου Μενάνδρου λατῖνος κωμικὸς Τερέντιος. Καὶ τοῦτον κατηγορήσαν ὡς δανείσαντα τὸ ὄνομα του εἰς τοὺς φίλους τῶν γοαυμάτων κυρίου του — διότι ἦτο δούλος — Σκιπίωνα καὶ Λαίλιον.

Πιθανὸν ὁ Σακεσπεῖρος ἐκ τῆς συναναστροφῆς του μετὰ φιλοσόφου, οἷος ὁ Βάκων, νὰ ᾤξησε καὶ ἐκαλλώπισε τὰς ἰδέας του, πιθανὸν νὰ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ συμβουλὰς, πιθανὸν τυχαίως καὶ νὰ συνειργάσθη μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ συγγραφῇ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ δράματος, πιθανὰ πάντα ταῦτα· ἀλλ' ἐξάγεται ἐντέθην, ὅτι πάντα τὰ δράματα τοῦ Σακεσπεῖρου δὲν εἶναι ἐδικά του;

Ὁ Σακεσπεῖρος ἔθετο ἐν ἐκάστη σχεδὸν σελίδι τῶν δραμάτων του τὸν τύπον του, τόσον διάφορον, τοῦ τύπου τῆς τοῦ Βάκωνος μεγαλοφυΐας. Ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Σακεσπεῖρου εἶναι περιπαθῆς, ἀνίσος καὶ ἰδιότροπος, ὡς ὁ βίος του, ἐνῶ τὸ πνεῦμα τοῦ καρχαλαρίου φιλοσόφου εἶναι ψυχρὸν, ἥσυχον, ἐπιστήμον καὶ πολιτικόν.

Ἐκ πάντων τούτων ἐξάγεται, ὅτι ἡ θεωρία αὐτῆ τῶν βακωνικῶν, ἢ ἐν Ἀμερικῇ γεννηθεῖσα, δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ ὅ,τι ἀποκαλοῦσιν ἐκεῖ κάτω εἰς τὸν Νέον Κόσμον μία *hembug* (ἀγυρτεία). Ἡ θελήσαμεν δὲ νὰ γνωρίσωμεν αὐτὴν ἐν Ἑλλάδι, ὅπως δεῖξωμεν ὅτι οἱ Γερμανοὶ, περὶ Ὀμηροῦ λαλοῦντες, εὔρον μιμητὰς μόνον ἐν Ἀμερικῇ περὶ Σακεσπεῖρου . . . πολὺ μακρὰν τῆς Εὐρώπης.

Δ. ΚΟΝΤΑΡΙΝΗΣ.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΤΩΝ ΣΤΟΥΑΡΤΩΝ.

Σκοτεινὴν τινα νύκτα τοῦ ἔτους 1305, πρὸ τῆς ἐν *Dumfries* τῆς Σκωτίας μεμονωμένης μικρᾶς ἐκκλησίας τῶν Φραγκισκανῶν, δύο ἄνθρωποι, ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ὀπλισμένοι μέχρις ὀδόντων καὶ περιτετυλιγμένοι εἰς τὸν μακρὸν κελτικὸν ὑπενδύτην περιεφέροντο πρὸ τῶν προφυλακίων.

Ἐφαίνοντο ἀναμένοντες μετ' ἀνυπομονησίας καὶ ἔπεινον τὸ οὖς εἰς συγκεχυμένον θόρυβον, ὅστις ἐξήρχετο κατὰ διαλείμματα ἐκ τοῦ οἰκοδομήματος.

Ἄφνης ἡ θύρα τῆς ἐκκλησίας ἠνοιχθῆ ἀποτόμως καὶ ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ ἐνεφανίσθη μομφὴ ὠχρὰ καὶ ἀίμοσταγῆς.

Οἱ δύο Σκῶτοι, τῶν ὁποίων ὁ μὲν εἰς ὠνομάζετο Λίνδσαῦ, ὁ δὲ ἄλλος Κίρκπατρικ, ἔδραμον πρὸς τὸν νεοελθόντα.

— Λοιπὸν! τί γίνεται; ἐφώνησαν.

— Νομίζω, ὅτι τὸν ἐρόνευσαν!

— Πῶς, νομίζετε; ὑπέλαβε ζωηρῶς ὁ Κίρκπατρικ· δὲν πρέπει οὐδαμῶς τὸ τοιοῦτον νὰ μείνῃ ἐν ἀμφιβολίᾳ!

Καὶ προσέφρων τὰς λέξεις ταύτας εἰσώρμησεν εἰς τὸ ἱερὸν, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ συντρόφου του. Ἀμυδρῶς φωτιζόμενος ὑπὸ τῆς λυχνίας τοῦ βωμοῦ, πληγωμένος τις, με κόμην ἐρυθρὰν, με χαρκτηριστικὰ ἐξηγρωμένα, ἔκειτο ἐπὶ τοῦ μαρμαροῦ.

Μόλις παρατήρησαντες αὐτὸν καὶ μεθ' ὅλας τὰς παρακλήσεις του, ἐπέπεσον κατ' αὐτοῦ, μυρίας λέγοντες κατάρας, καὶ ἐντὸς ὀλίγου τὸν ἀπετελείωσαν διὰ πληγῶν ἐγχειριδίου.

Οὕτως ἤρξατο ἐν τῶν ἐκπληκτικωτέρων ἐπεισοδίων τῆς ἱστορίας τοῦ μεσαιῶνος, ἡ μεγάλη πάλη τῆς Σκωτίας κατὰ τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὸν 14' αἰῶνα, καθόσον τὸ θῦμα τοῦ φόνου ἦτο Κομῖνος ὁ Ἐρυθρὸς, ὅστις εἶχε συνωμοσίαι μετὰ Ῥοβέρτου Βρυκίου ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς χώρας των, κατόπιν δὲ ἀνάδρως τὸν κατήγγειλε καὶ ἐκεῖνος, ὃς τις, κύπτων ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως δολοφονίας καὶ τὸ πεπρωμένον πολιτικῆς ἐκδικήσεως, τὴν εἶχεν ἀρχίσει, χωρὶς νὰ τολμᾷ νὰ τὴν ἐξακολουθήσῃ ὁ νέος οὗτος Μάκβεθ, ἦτο αὐτὸς οὗτος ὁ Ῥοβέρτος Βρυκίος.

Ἀνῆκεν ἐκ καταγωγῆς εἰς μίαν τῶν ἡμιπατριαρχικῶν ἐκείνων οἰκογενειῶν, τῶν ἡμιμαριωτικῶν, αἵτινες κατέστρεψαν τὸν τόπον των διὰ τῶν ἐμφυλίων διχονοιῶν καὶ τῶν ἀδιαλείπτων ῥαδιουργιῶν των μετὰ τοῦ ξένου. Ὁ πατὴρ του εἶχεν ἀναγνωρίσει τὸν Ἐδουάρδον Α' τῆς Ἀγγλίας, ὅτε οὗτος διὰ παρατόλμου κινήματος ἀνεκήρυξεν ἑαυτὸν ἡγεμόνα τῆς Σκωτίας, ἔτι δὲ καὶ συνεπολέμησε κατὰ τοῦ ἀδαμάστου Βαλλασίου. Διηγούνται, ὅτι ὁ νέος Ῥοβέρτος, διατελὼν ἔτι ὑπὸ τὴν πατρικὴν ἐπιτροπὴν, ἔλαβε μέρος εἰς τοὺς ἀσεβεῖς ἐκείνους πολέμους καὶ ὅτι ἡμέραν τινα, καθίσας εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τὴν μάχην, χωρὶς νὰ νίψῃ τὰς ἡματωμένας χεῖράς του, ἤκουσεν Ἀγγλοῦς τινας εὐγενεῖς, λέγοντας ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Παρατήρησατε τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν, τρώγει τὸ ἴδιόν του αἷμα!

Οἱ λόγοι οὗτοι ὑπῆρξαν δι' αὐτὸν εἰδός τι κεραινοδόλου ἀποκαλύψεως· ἐγκατέλιπεν ἀμέσως τὴν αἵθουσαν τοῦ συμποσίου, ὤρμησε πρὸς πλησίον παρεκκλήσιον καὶ ἐκεῖ, πνιγόμενος εἰς δάκρυα, γονυπετῆς πρὸ τοῦ βωμοῦ, ὑπεσχέθη εἰς τὸν θεὸν νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν διαγωγὴν του καὶ τὴν τοῦ πατρὸς του διὰ πατριωτικῶν κατορθωμάτων.

Ἐν τούτοις ὄφειλε νὰ κρύψῃ τοὺς τόσον γενναίους σκοπούς του. Ἡ αὐλὴ τοῦ Ἐδουάρδου ἦτο διὰ τὸν νέον ἥρωα λαμπρὰ φυλακὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ὅμως ἐπετῆρουν ἀγρύπνως τὰ διαβήματά του μετ' αὐστηροτάτης ἀκριβείας. Κατώρθωσεν ἐν τούτοις νὰ συνδέσῃ σχέσεις μετὰ τῶν ἀδαμάστων ἀρχηγῶν, οἵτινες ἐμάχοντο ἔτι εἰς τὰ δάση καὶ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν Ὄρέων. Εἰς τῶν ἀνδρείων ἐκείνων Σκώτων, ὁ κόμης Γόβερ, ἔμαθε πρῶτος, ὅτι ὁ Κο-

μῖνος ὁ Ἐρυθρὸς ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν Ἐδουάρδον τὰς ἐνδόξους συνωμοσίας τοῦ Ῥοβέρτου Βρυκίου καὶ ἐγνωστοποίησε τούτου αὐτῷ διὰ συμβολικῆς ἀποστολῆς ἐνὸς βαλαντιοῦ με χρυσὸν καὶ ἐνὸς ζεύγους πετερινιστήρων.

Ὁ Ῥοβέρτος μετὰ στιγμιαίαν σέψιν ἐπὶ τῆς μυστηριώδους ἐννοίας τοῦ διπλοῦ τούτου δώρου ὑπέδρασε τοὺς πετερινιστήρας, ἔθεσε τὸ χρυσίον εἰς τὴν ζώνην του, διέταξε νὰ ἐπιστάξωσι τοὺς ἵππους του ὑπὸ ἄλλο πρόσχημα καὶ λαβὼν τὰς ἀποκέντρους ὁδοὺς ἔφυγε καλπάζων εἰς Σκωτίαν με τινὰς θεράποντας.

Ἡ πρώτη του πράξις ὑπῆρξεν ἡ φονικὴ τιμωρία τοῦ Κομῖνου· τούτο ἦτο ἐγκλημα ἅμα καὶ σφάλμα. Ἡ οἰκογένεια τοῦ θύματος ὤπλισε τοὺς πολυαριθμοὺς ὄπαδούς της, ἡ ἐκκλησία κατεδίωξε τὸν δολοφόνον διὰ τοῦ ἀναθεματός της. Ἐπὶ τινὰς μῆνας ἐγένετο ἄφαντος καὶ διεδόθη, ὅτι ἀπέθανεν ἐκ πείνης, ἐγκαταλειμμένος εἰς ἀγρίον τι καταφύγιον. Ἄφνης περὶ τὰ μέσα τοῦ Μαρτίου τοῦ ἔτους 1306 ἐγνώσθη εἰς Ἀγγλίαν, ὅτι κατεῖχε μετὰ μικροῦ στρατοῦ τὴν πόλιν καὶ τὸ μοναστήριον τῆς Σκόν, καὶ ὀλίγας ἡμέρας βραδύτερον γυνή τις μεγαλόψυχος, ἡ Ἰσαβέλλα Μάκδουφ, κληρονόμος, ὡς ἐλέγετο, τοῦ νικησαντος τὸν Μάκβεθ, ἐπέθετε τὸ διάδημα ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἀπτοῦτου φυγάδος.

Ἐν τούτοις πᾶσαι αἱ θύελλαι ἐπέπεσον ἐναντίον τοῦ νέου βασιλέως. Ἀφορισθεὶς ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ Πάπα τὴν 18 Μαΐου, νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἐδουάρδου τὴν 19 Ἰουνίου, ἠναγκάσθη ν' ἀποσυρθῆ ἐκ νέου εἰς τὰ ὄρη μετὰ τῶν δύο του ἀδελφῶν του, Δούγλας τοῦ Μέλανος καὶ τινῶν ἡρωίδων γυναικῶν. Ἡ μικρὰ προγεγραμμένη ἀποικία ἔζησεν ἐκ τῆς θήρας καὶ τῆς ἀλιείας ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας, πολιορκουμένη πανταχόθεν, ἀναγκαζομένη νὰ κρύπτηται τὴν ἡμέραν εἰς τὴν σιάν τῶν χαραδρῶν, ἀπαντῶσα ἀδιαλείπτως ὑπὸ τὰ βήματά της ἐχθροῦς καὶ προδοσίας. Ἄλλ' οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξασθενίσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ῥοβέρτου. Καταδιωκόμενος ἀπὸ ὄρους εἰς ὄρος μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Καντῶρ, ἠναγκασμένος νὰ χωρισθῆ τῆς συνοδίας του καὶ νὰ καταφύγῃ, σχεδὸν μόνος, εἰς τὴν νῆσον Ῥαθερῶν, ἐπὶ τῆς Ἰρλανδικῆς ἀκτῆς, πληγείς τὴν καρδίαν ὑπὸ τῆς θλιβερᾶς εἰδήσεως, ὅτι ὁ πατὴρ του ἐσφάγη, ἡ σύζυγός του καθείρθη, ἐλησμόνησε τὰ πάντα, κίνδυνον καὶ θλίψεις, ὅπως ἐξεγείρη δι' ἀπεσταλμένων τὸ καταβλήθην θάρρος τῶν Σκώτων.

Ἰποσχέσεις τινὲς λίαν ἀόριστοι συνδρομῆς καὶ ἐπαναστάσεως ἀπεκρίθησαν εἰς τὴν πρόσκλησίν του· δὲν ἐζήτηι περισσότερον. Περὶ τὸ ἔαρ τοῦ 1307 ἔτους τὸν εἶδον προσομιζόμενον ἐγγὺς τοῦ ἀκρωτηρίου Τουρνβερρῦ ἐπὶ κεφαλῆς 300 ἀνδρῶν. Εἶχε συμφωνηθῆ, ἵνα κατὰ τὴν προσέγγισίν του οἱ κά-

τοικοὶ τῆς χώρας λάβωσι τὰ ὄπλα καὶ πυρά, ἀναπτομένη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, ἀναγγεῖλη εἰς τὸν ἥρωα τὴν ἐπανάστασιν. Οὗτος δὲν ἔπαυεν ἀτενίζων, ὡς κάλλιστα δύναται τις νὰ πιστεύσῃ, τὴν προσδιορισμένην ὑψηλὴν κορυφὴν. Ἄφνης ἡ φλόξ λάμπει. Ἀφίνει κραυγὴν χαρᾶς καὶ προχωρεῖ πλήρης ἐλπίδων μετὰ τοῦ μικροῦ στρατοῦ του. Ἄλλ' αὐτὴν ταύτην τὴν στιγμὴν φθάνει ὁ ἄνθρωπος, ὅστις εἶχεν ἐπιφορτισθῆ τὸ σημεῖον· κραυγάζει, ὅτι ἡ χώρα πλήρης ἵτρόμου ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν βιαιοπραγιῶν τῶν Ἀγγλῶν, δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐπαναστατήσῃ, καὶ ὅτι ἀγνοεῖ ποῖα μυστηριώδης χεὶρ ἔθεσε τὸ πῦρ εἰς τὴν πυράν. Τί ποιητέον; Πάντες ἀπελπίζονται, πάντες θέλουσι ν' ἀναχωρήσωσι,

— Οὐχί! ἀναφωνεῖ ὁ Ῥοβέρτος· ἐπειδὴ εἶμαι ἐπὶ τῆς γῆς τῆς Σκωτίας, δὲν θὰ ὀπισθοδρομήσω· ἄς γείνη ὅ,τι ὁ θεὸς θέλει!

Τότε ἤρξατο εἰς τὰ δάση, εἰς τὰ ὄρη, διὰ μέσου τῶν χαραδρῶν, πάλιν ἐκ τῶν μᾶλλον ποικίλων καὶ τῶν δραματικωτέρων μεταξὺ τοῦ ἀδαμάστου Σκώτου καὶ τοῦ ὀμίλου τῶν ἐχθρῶν του. Ὅτε μὲν ἐκυρίευσεν ἐξ ἀπροόπτου μικρὸν πύργον κείμενον ἐπὶ κορυφῆς, θεωρουμένης ἀπροσίτου, ὅτε δὲ κατεδίωκετο μέχρι τῶν ἀγριωτέρων καταφυγιῶν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, οἵτινες ἀπελπισθέντες νὰ τὸν συλλάβωσι μόνον μετεχειρίσθησαν κατ' αὐτοῦ θηρευτικούς κύνες. Ὁ Ῥοβέρτος, ἵνα ἀποφύγῃ καὶ παρεκτρέψῃ τῶν ἰχθῶν του τοὺς νέους αὐτοὺς ἀντιπάλους, ἠναγκάσθη πολλάκις νὰ εἰσέλθῃ ἡμίγυμνος εἰς τοὺς χυμάρρους. Πολλάκις ἐπίσης ἠναγκάσθη νὰ πολεμήσῃ στῆθος πρὸς στῆθος πρὸς τοὺς ληστὰς, οἵτινες, δελεαζόμενοι ὑπὸ τῆς ἐλπίδος μεγάλων ἀμοιβῶν, ἀνεζήτουν δυστυχῆ προγεγραμμένον βασιλέα, ὅπως τὸν παραδώσωσι νεκρὸν ἢ ζῶντα εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀντιπάλων του.

Ἰπῆρχε τι τοσοῦτο θαυμασίον, τοσοῦτο μαρτυρολογικόν, τοσοῦτο ἡρωϊκὸν εἰς τὴν μονομαχίαν ταύτην ἐνὸς μόνου ἀνθρώπου μεθ' ὀλοκλήρου κυβερνήσεως, ὥστε λαὸς, ὡς ὁ τῆς Σκωτίας, δὲν ἠδύνατο ἐπὶ πολὺ νὰ μείνῃ ἀπαθῆς. Ἐξ ὅλων τῶν μερῶν οἱ γενναϊότεροι προσῆλθον κατὰ μικροὺς ὀμίλους θέλοντα· οἱ στρατιῶται οὗτοι συνεσωματώθησαν εἰς πολυαριθμοὺς φάλαγγας, καὶ ὁ προγεγραμμένος τὸ ἔαρ εὐρίσκετο ἐν μέσῳ τοῦ θέρους βασιλεὺς ἀνεγνωρισμένος ἔθνος καὶ ἀρχηγὸς μεγάλου καὶ ἀνδρείου στρατοῦ.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ὁ βίος τοῦ Ῥοβέρτου Βρυκίου ἐξῆλθεν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἡρωϊκῆς ἐποποιίας ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἱστορίαν, καὶ ἡ βασιλεία του, ἀρχίσασα εἰς τὸ βᾶθος τῶν δασῶν, εἰς τὴν ἐξορίαν, ὑπὸ τοὺς σκοτεινότερους οἰωνοὺς δὲν εἶναι πλέον ἢ μακρὰ συνέγεια θριάμβων. Ὁ ἀδυσώπητος ἐχθρὸς του, ὁ Ἐδουάρδος Α' ἀπέθανεν τὴν 6 Ἰουλίου 1307 μεταβαίνων νὰ τὸν πολεμήσῃ καὶ

δὲν ἄφησε διάδοχόν του ἢ ἀδρανῆ τινα καὶ ἀνίκανον πρίγκηπα. Ὁ Ῥοβέρτος Βρύκιος δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ ἀλώσῃ τὸ Ἑδιμβούργον καὶ κατόπιν ν' ἀνακτήσῃ ἄλλην τὴν Σκωτίαν. Οἱ Ἀγγλοὶ κατέβαλον ὑπέρτατον ἀγῶνα κατὰ τὸ 1314, ὅπως ἀνάλωσαν τὴν κατὰκτησίν των. Ἐνισχυθέντες δι' Ἀκυϊτανῶν, Νορμανδῶν, Οὐαλλίων, Ἰολανδῶν ἐφθασαν ἐκατοντασχιλίους εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Βανκοβούρου. Ὁ Ῥοβέρτος δὲν εἶχεν ἢ τριακοντακισχιλίους ἄνδρας ὑπὸ τὰς διαταγὰς του. Τὴν πρωΐαν τῆς 24 Ἰουνίου ἐγονυπέτησαν ἅπαντες.

— Καλῶς! ἐφώνησαν ὁ βασιλεὺς Ἑδουάρδος Β' γονυπετοῦσι καὶ ζητοῦσι χάριν!

— Ναί, ἀπεκρίθη βαρῶνός τις, ἀλλὰ παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ οὐχὶ παρ' ἡμῶν ζητοῦσι ταύτην.»

Τῷ ὄντι ἡ ἐφοδὸς ἤχησεν· οἱ γονυπετήσαντες ἄνδρες ἠγέρθησαν καὶ ὤρμησαν κατὰ τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ, ὅστις κατετροπώθη. Ὁ Ἑδουάρδος ἐσώθη διὰ δυσκολωτάτης φυγῆς καὶ ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Σκωτίας.

Ὁ Ῥοβέρτος Βρύκιος ἔκτοτε ἠδύνατο νὰ ζῆσῃ ἐν εἰρήνῃ· οἱ ἀδάμαστοι ἐχθροὶ του ὑφίσταντο τὴν ὑπεροχὴν του· ἀλλ' εἶχε διαπράξει ἐν ἐγκλημα. καὶ τὸ ἐγκλημα τοῦτο τὸν κατεδίωκεν ὡς φάντασμα. Μάτην οἱ λαοὶ, οἵτινες λησμονοῦσι τὸ πᾶν ταχέως, περιέβαλλον τὸν ἐλευθερωτὴν των διὰ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης· ἐκεῖνος ἐνεθυμείτο ὅτι ἡ χεὶρ του εἶχε χύσει τὸ αἷμα! Ὄταν ἡ ὑστάτη ὥρα ἐπλησίασε, διέταξε νὰ ἔλθωσιν οἱ στρατηγοὶ καὶ μεγιστάνες τοῦ βασιλείου του, ἐξωμολογήθη τὴν τύψιν τοῦ συνειδότης του καὶ ἐδήλωσεν, ὅτι ἐσκόπει πάντοτε νὰ ἐκτίσῃ τὴν δολοφονίαν του διὰ τινος μεγάλης ἐθνικῆς ὑπηρεσίας. Τέλος παρεκάλει τὸν φίλον του Ἰωάννην Δούγλας νὰ φέρῃ τὴν καρδίαν του εἰς τὴν ἀγίαν γῆν καὶ μετὰ τινα λεπτὰ τῆς ὥρας ἐξέπνευσε.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος πρίγκηψ τοῦ βιαίου ἀλλ' ἠρωϊκοῦ οἴκου τῶν Στουαρτῶν, ὅστις διέπραξε τόσας μεγάλας πράξεις καὶ τόσας ἐγκληματικὰς καὶ ὅστις, ἀρχίσας διὰ τοῦ φόνου, ἐτελείωσεν ἐπὶ τοῦ ἱκριώματος.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

ΣΤ. ΚΑΝΑΒΑΤΖΟΓΛΟΥΣ.

ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΣ

Θέλετε νὰ μάθητε ποῦ κατοικεῖ ὁ μακροβιώτατος ἄνθρωπος ὅλου τοῦ κόσμου; Ἐν Βογῶτα τῆς δημοκρατίας τοῦ Ἀγίου Σωτῆρος. Ἰδοὺ περίεργοι πληροφορίαι, ἃς δίδει περὶ τοῦ γέροντος τούτου ὁ ἰατρὸς Ἐρνανδέξ ἐν τινὶ ἐφημερίδι.

Εἶναι μιγὰς ὀνομαζόμενος Μιχαὴλ Σολίς, οὗ ἡ ὑπαρξὶς ἀνεκαλύφθη τῷ ἰατρῷ Ἐρνανδέξ ὑπὸ τινος τῶν πρεσβυτέρων, οἵτινες ἐνθυμοῦνται, ὅτι τὸν ἐγνώρισαν γέροντα ὑπερεκατοντούτη, ὅτε αὐτοὶ

ἦσαν ἀκόμη εἰς τὰ παιδικὰ των. Πραγματικῶς ἀνευρίσκεται ἡ ὑπογραφή του, ἣν ἀναγνωρίζει καὶ αὐτὸς, ἐν τέλει τοῦ καταλόγου τῶν ἔτει 1712 συντελεσάντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ τῶν φραγκισκανῶν μοναστηρίου παρὰ τῷ Ἀγίῳ Σεβαστιανῷ. Ὁ ἰατρὸς Ἐρνανδέξ εὔρε τὸν γέροντα ἐργαζόμενον ἐν τῷ κήπῳ του· τὸ δέγμα του ὁμοιάζει μὲ περιγμηνήν· αἱ τρίχες μικρόταται καὶ λευκαὶ ὡς χιῶν περιετυλίσσοντο περὶ τὴν κεφαλὴν ἐν εἶδει σαρκίου, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐξηκοντίζον βλέμματα τόσον ζωηρά, ὥστε ἐνεποίησαν τῷ ἰατρῷ δυσάρεστον ἐντύπωσιν. Ὁ Σολίς ἀπεκρίθη προθύμως καὶ σαφῶς εἰς πάσας τὰς ἐρωτήσεις, καὶ διεκλήρυσεν, ὅτι ἡ μακρὰ του ἡλικία ἐχρεωστεῖτο μόνον εἰς τὸν τρόπον τοῦ ζῆν, κανονισθέντα ἀμεταβλήτως, μηδέποτε πράξαντος κατάχρησιν οὔτε τροφῆς οὔτε ποτοῦ.

«Τρώω μόνον ἀπαξ τῆς ἡμέρας, λέγει· ἀλλὰ τροφὰς δυνατὰς καὶ θρεπτικὰς, ἃς διὰ νὰ φάγω κάμνω πολλάκις ἡμίσειαν ὥραν· ἀλλ' ἠξέυρετε, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ φάγῃ τις ἐν ἡμισείᾳ ὥρᾳ πλέον ἢ ὅσον δύναται τὸ σῶμα νὰ χω εὐση ἐν 24 ὥραις.

«Δὲν ἐκτιμῶ πολὺ τὸ κρέας· τὴν 1^{ην} καὶ 15^{ην} ἐκάστου μηνὸς νηστεύω καὶ ῥοφῶ ὅσον δύναμαι νὰ ὑποφέρω ὕδωρ. Ἀφίνω πάντοτε νὰ ψυχρανθῶσι τὰ φαγητά, πρὶν τὰ ἐγγίσω, καὶ εἰς ταύτην τὴν προφύλαξιν ἀποδίδω τὴν μεγάλην μου ἡλικίαν.»

Ὁ νέος οὗτος Μαθουσάλας διίσχυρίζεται, ὅτι εἶναι 180 ἐτῶν. Ἄλλ' οἱ γείτονές του βεβαιοῦσιν, ὅτι θέλει νὰ φαίνεται νεώτερος, καὶ ὅτι εἶναι πολὺ πρεσβύτερος ἢ ὅσον λέγει.

ΠΟΙΚΙΛΑ

Ὅτε ὁ φθονερὸς σοφιστὴς Ἀντιφῶν ἠρώτησε τὸν Σωκράτη, ἂν ἀρνήται ὅτι πανταχοῦ ἐπιταί τῆς πενίας ἢ καταφρόνησις, ὁ σοφὸς διδάσκαλος ἐσιώπησεν· ἰδὼν δὲ διαβαίνοντα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὠραῖόν τινα ἵππον καὶ παρὰ πάντων θαυμάζομενον, ἐπλησίασε πρὸς τὸν ἵππεά καὶ τῷ εἶπε γεγωνυῖα τῆ φωνῆ.

— Ἄκουσον, εἶναι πλούσιος αὐτὸς ὁ ἵππος;

— Δὲν καταλαμβάνω τί μοι λέγεις, ἀποκρίνεται ὁ ἀναβάτης.

— Σ' ἐρωτῶ ἂν αὐτὸ τὸ ἄλογον εἶναι πλούσιον, προσθέτει ὁ Σωκράτης.

— Τί θέλεις νὰ εἶπῃς;

— Διὰ τὸν Ἀντιφῶντα σ' ἐρωτῶ, ὅστις μοι λέγει ὅτι, ἂν δὲν εἶναι ὁ ἄνθρωπος πλούσιος, δὲν τιμᾶται. Βλέπων λοιπὸν ὅτι ἔτρεξαν ὅλοι καὶ περιεκύκλωσαν τὸν ἵππον τοῦτον ἐστοχάσθη, ὅτι δύναται ὁ ἵππος νὰ ἔχῃ πολλὰ χρήματα.

— Πῶς δύναται νὰ ἔχῃ χρήματα ἵππος;

— Ἄ! σ' εὐχαριστῶ, ἀνακράζει ὁ Σωκράτης, μὲ ἀνεκούφισες· ἔτρεμα περὶ τῆς ἰδίας μου ὑπολήψεως ἐξ' ὧν μ' εἶχεν εἶπει ὁ Ἀντιφῶν. Ὁ καλὸς ἵππος τιμᾶται λοιπὸν, ἂν καὶ δὲν ἔχῃ αὐτὸς χρήματα.

Ο ΚΟΜΗΣ ΙΒΑΝΟΦΣΚΗΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Συνήγεια ἰδί σελ. 55.

— Ἄ! μὰ τὴν ἀλήθειαν, εὐγενέστατέ μου κύριε, πολὺ χρήσιμος θὰ μοι ἦτο ὁ προσφιλὴς υἱός μου, ἂν μετεχειρίζοντο τὸ ὄνομά του πρὸς ἐξουδένωσιν τῆς μητρὸς του. Σὰς βεβαιῶ ὅμως, κύριε, ὅτι κακὸν ἀρωγὸν καὶ σύμμαχον ἐπεκαλέσθητε· διότι ὁ υἱός μου, ὁ μικρὸς οὗτος ἄγγελος, ὡς τὸν ἀποκαλεῖται, εἶναι ὁ ἀληθὴς φύλαξ μου ἄγγελος, τὸ κυριώτερον τῶν καθ' ὑμῶν καὶ παντὸς ἄλλου βεβήλου, ὡς ὑμεῖς, ὄπλον μου. Ἐπρεπε νὰ γνωρίζετε εὐγενῆ μου κόμη, ὅτι πάντες οἱ γονεῖς, πᾶσα μήτηρ ἔχει ἀσπίδα ὡς τὴν τοῦ Αἰάντος καὶ μᾶλλον ἐκεῖνης ἀδιαπέραστον τὸ ὄνομα τῶν τέκνων τῆς· ἐπειδὴ πρὸ πάντων ὀφείλει νὰ φῖνῃ αὐτοῖς, ἐλλείψει ἄλλων ἀγαθῶν, τοῦλάχιστον ὄνομα ἀκλιδωτόν!...

— Κυρία, ἀκούσατε· μέχρι τοῦδε δὲν εἶχον καρδίαν, καὶ σεῖς μοι τὴν ἐχορηγήσατε. Ποτὲ δὲν ἐπαλλεν, ὡς πάλλει τώρα... ὦ! δότε μοι τὴν χεῖρά σας... Πλεῖσταί, πάμπολλαι γυναῖκες μὲ ἠγάπησαν· ὑπεκρίθη καὶ ἐγὼ τὸν ἀγαπῶντα... Ἡπάτησα, Ἀλεξάνδρα μου, μὲ ἐννοεῖτε; ἠπάτησα! ἀλλ' ἀρά γε θάρκέσῃ ἡ βάσανος αὕτη, δι' ἧς τώρα τιμωροῦμαι, θάρκέσῃ ὡς ἱκανοποιήσις, ὡς ἀπότισις τῶν πολλῶν μου ἐγκλημάτων; Σὰς ἀγαπῶ, προσφιλὴς μου κυρία, σὰς ἀγαπῶ!...

— ὦ! προτιμότερον, κύριε κόμη, θὰ ἦτο νὰ ἐλέγχετε ταῦτα πρὸς τὸν πνευματικὸν σας ἢ πρὸς ἐμέ. Σεῖς οἱ μάλιστα οἱ Ῥῶσοι εἶσθε ἢ εὐσέβεια προσωπευομένη, ὑπέλαβεν ἡ κυρία Πέτκωφ, τονίζουσα πῶς τὰς δι' ἀραιῶν χαρακτῆρων σημειομενίας τελευταίας ταύτας λέξεις. Καὶ ἐπειτα, ἔστω, ἃς σὰς πιστεύσω πρὸς στιγμὴν· ποῖος ὅμως μὲ βεβαιοῖ ὅτι δὲν θὰ προσενεχθῆτε καὶ πρὸς ἐμέ, καθὼς καὶ πρὸς τὰς ἄλλας, ποῖος μὲ ἐγγυᾶται ὅτι δὲν ἀπηγγεῖλατε τὰς αὐτὰς διαβεβαιώσεις ἔρωτος καὶ συμπαθείας ἀπειράκις μέχρι τοῦδε σεῖς, σεῖς, ὁ μέγας κατακτητὴς τῶν καρδιῶν κούφων καὶ εὐπίστων γυναικῶν; Ἀνθρώπος, ἀπαξ ἐξοκείλας, δυσκόλως ἐπειτα διορθοῦται...
— Τὸ ὀρκίζομαι, κυρία, τὸ ὀρκίζομαι! σὰς ἀγαπῶ εἰλικρινῶς! ἀνέκραξεν ὁ κόμης, συλλαβῶν ἐλπίδα τινὰ ἐπιτυχίας ἐκ τῶν τελευταίων λόγων τῆς κυρίας.

— Πολὺ βιάζεσθε, κύριε! νομίζω ὅτι δὲν σὰς εἶπον ὅτι σὰς ἀγαπῶ, ἀλλ' ἂν πιστεύσω πρὸς στιγμὴν εἰς τὸν ἔρωτα τοῦτον...
— Κυρία, πρέπει νὰ εἴσθε πολὺ σκληρά... ἄνευ καρδίας... Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὀργίζομαι κάπως διὰ τὴν συμπεριφορὰν σας ταύτην, ὑπέλαβεν ὁ κόμης, προσπαθῶν νὰ μειδιάσῃ... Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς συνδιαλέξεως ἡμῶν ταύτης ἐξακολουθεῖτε νὰ μὲ ὀμιλεῖτε μετ' εἰρωνείας.

— Ἄ! πολὺ ἀργά, φίλε μου, τὸ ἐνόησατε... ὑπέφερα φοβερὰν πληξίν ἐνεκα τῆς ἀπουσίας τοῦ συζύγου μου, ἣν προσεπάθουν νὰ διασκεδάσω, παίζουσα μὲ τὸν υἱόν μου, ὅτε μοι ἀνήγγειλαν τὴν ἔλευσίν σας. Τῇ ἀλήθειᾳ, φίλε μου, ἐχάρην— βλέπετε, ἂν σὰς ἀγαπῶ—διότι ἤμην βεβαία ὅτι ἀρκετὰ εὐάρεστους στιγμὰς θὰ διηρχόμην μὲ τὰς ἐνδείξεις τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἀφοσιώσεως σας... καίτοι, διὰ νὰ σὰς ἐξωμολογηθῶ καὶ ἐγὼ εἰλικρινῶς, ἡ πρώτη μου σκέψις ἦτο νὰ διατάξω νὰ μὴ σὰς δεχθῶσιν εἰς τὸν οἶκόν μου...
Ὁ κόμης ἀνεπήδησεν ἐκ τῆς θέσεώς του, ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους. Ἠγωνεῖ τί νὰποκριθῇ.

— Εἶμαι ὠραῖος, εἶπεν ἐπὶ τέλους, θέλων νὰ ποδᾶλῃ μέρος τῆς πιεζούσης αὐτὸν στενοχωρίας καὶ διακόπτων τὴν ἐπὶ σμικρὸν κρατήσασαν σιγὴν, κολακεύομαι πιστεύων ὅτι εἶμαι τοιοῦτος· τὸ γνωρίζω πρὸς τούτους ἐκ τῶν κατακτήσεών μου... Ὄπου προσέβαλον, κυρία, δὲν ἀπέτυχον, καὶ ἀπορῶ πῶς... προσέθηκε, χωρὶς νὰ συλλογισθῇ πόσον γελοῖον καθίστα αὐτὸν τὸ παράλογον πάθος, ὅπερ συνεσκόταξε τὴν διάνοιάν του, ὥστε νὰ τῷ ὑπαγορεύῃ τοιαύτας μωρίας.

— Ναί· τὸ ὁμολογῶ, κύριε κόμη, ὑπέλαβεν ἡ κυρία Πέτκωφ, τὸ ὁμολογῶ, εἴσθε ὠραιότατος, ἀλλ' ἔχετε τι ἐνίστε ἐν τῷ βλέμματί σας, τὸ ὁποῖον, ἂν ἔβλεπον αἱ κατακτηθεῖσαι, ὡς τὸ παρετήρησα ἐγὼ, πιστεύω ὅτι αἱ κατακτηθεῖσαι ἐκεῖνα θάπετύγχανον... Ἀλλὰ τί νὰ γείνη;... Σεῖς οἱ Ῥῶσοι ἀγαπᾶτε τὰς κατακτηθεῖσαι, μάρτυς ἡ μέση Ἀσία, τὴν ὁποίαν κινδυνεύετε νὰ καταστήσητε ὀλόκληρον ἰδικήν σας. Τίς οἶδε, τί ἤλθετε καὶ ἐδῶ νὰ κάμετε καὶ ποίας ἐνεργείας καὶ ἀποφάσεις νὰ ἐκτελέσετε, κύριε Ῥῶσε ἔμπορε... Ἄλλ' ἃς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ περὶ ὠραιότητος κεφάλαιον. Ἐν τῷ χορῷ τοῦ ἡγεμόνος Κούζα, τὸ ὁμολογῶ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι σὰς εθαύμαζον, ἐγὼ ἐρόβιγον ὑπὸ φρέικης· τοῦτο δὲ ὀφείλεται εἰς τὸ βλέμμα σας...
— Κυρία! κυρία! ἀνέκραξεν ὁ κόμης, ἂν ἐγνωρίζετε ὁποῖον πῦρ καίει ἐδῶ, ἐν τῇ καρδίᾳ μου, δὲν θὰ μοι ὀμιλεῖτε οὕτω...

Ἡ κυρία Πέτκωφ ἐσυλλογίσθη πρὸς στιγμὴν.

— Οὕτω ἡ εἰρωνεία καταβάλλει τὸν δαίμονα τοῦτον, εἶπε καθ' ἑαυτήν. Ἀς ὑπομείνω μέχρι τῆς ἐπανόδου τοῦ συζύγου μου· ἀλλὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἃς προσπαθῆσω νὰ τῷ διεγείρω τὴν φιλοτιμίαν.

Ἴσως τις ἐνταῦθα ἐρωτήσῃ, πῶς ἡ κυρία Πέτκωφ εἶχε τὴν διάθεσιν νὰ παίξῃ σχεδὸν μετὰ τοῦ κόμητος· διατί δὲν μετεχειρίζετο ἄλλο τι μέσον, ὅπως ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ, τὸ τῆς ἀποβολῆς ἐπὶ παραδείγματι. Εἶπομεν ἀνωτέρω ὅτι δὲν ἐπραξε τοῦτο, φοβηθεῖσα μὴ ὁ κόμης, ὅστις ἦτο ἄνθρωπος ἱκανὸς νὰ μετέλθῃ τὰ πάντα, ἐχθέσῃ τὸ πρᾶγ-

μα ἄλλως εἰς τὸν σύζυγόν της. Πρὸς δὲ τούτοις ἐνόμιζε μέχρι τινός ὅτι θὰ κατώρθου νὰ πείσῃ αὐτὸν ἢ ἰδίᾳ, ὥστε ἄνευ θορύβου καὶ ταραχῆς ὁ κόμης νὰ παραιτηθῇ, χωρὶς μάλιστα ὁ λίαν ἀγαθὸς καὶ εὐπιστος σύζυγός της, ὁ τυφλὴν πρὸς τὸν Ῥῶσον τρέφων ἐμπιστοσύνην, νὰ μάθῃ τι τῶν συμβαινόντων, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο μὴ καὶ οὕτω διεγερθῶσιν ὑπόνοιαι παρὰ τῷ συζύγῳ, ὅστις βεβαίως οὐδέποτε θὰ ἐπίστευεν ὅτι ὁ χαρακτήρ τοῦ κόμητος, ὃν ὁ κύριος Πέτκωφ τοσοῦτον ἐξετίμα, ἦτο τοιοῦτος.

Ἰδού πόσον κακὸν εἶναι νὰ ἔχῃ τις σύζυγον ἀπειρόκακον ἢ, ἂν θέλετε, εὐήθη, διότι, ὀφείλομεν νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ὁ ἀγαθὸς ἔμπορος δὲν διεκρίνετο, πρὸς δυστυχίαν τῆς γυναικὸς του, ἐπινοησοῦν.

Τὰς σκέψεις ταύτας ἔκαμε καὶ ἡ κυρία Πέτκωφ.

— Ἐπειτα, κύριε κόμη, ὑμεῖς εἴσθε ἄνθρωπος εὐγενής, προσέθηκεν, ἐξακολουθοῦσα τὴν μετ' αὐτοῦ συνομιλίαν, ἠξεύρετε τί ἐστὶ καθῆκον... Λάβετε τὴν θέσιν μου καὶ κρίνατε... Τί προτείνετε εἰς ἐμέ;... Νὰ προδώσω τὴν τιμὴν τοῦ συζύγου μου... ἀλλὰ τοῦτο οὐδέποτε θὰ γείνη, οὐδέποτε!... Σᾶς λυποῦμαι εἰλικρινῶς δι' ὅσα, καθὼς λέγετε, ὑφίστασθε μαρτύρια· ἀλλ' εἶπέτε μοι ὑπάρχει ποινὴ ἰκανὴ πρὸς τιμωρίαν ἐνόχου συζύγου;...

Ἦδη ὁ κόμης ἐμειδίασεν, ἀλλ' ἐν τῷ μειδιάματι ἐκείνῳ ὑπῆρχε τι ἀπαίσιον!

— Κυρία, ὑπέλαβε πάντοτε μειδιῶν, σᾶς εἶπον ἤδη, αἱ κατακτήσεις μου εἶναι ἄπειροι· δὲν ὑπάρχει γυνὴ ἐν Πετροπόλει, μὴ χάρισά μοι μειδιάμα καὶ ἔρωτα... Ἡ πίστις ὑμῶν, ἢ πρὸς τὸν σύζυγόν σας ἀφοσίωσις εἶναι τῶντι μοναδική! Ἐὰν ἐγίνωσκον ὅτι ἡ φωνὴ μου θὰ ἐξικνεῖτο μέχρι τῆς ἀκοῆς ἀπασῶν τῶν ἐπὶ γῆς γυναικῶν, ὑμᾶς θὰ πρόβαλλον αὐταῖς ὡς παράδειγμα... Τιμιότης ἀκλόνητος, ὡς βράχος, καὶ ἀξία θαυμασμοῦ... Κύπτω ἐνώπιον αὐτῆς τὴν κεφαλὴν... Πολλὰ ἐδιδάχθην ἐκ τοῦ μαθήματος τούτου... Ἐὰν ὅλαι αἱ γυναῖκες ἦσαν ὡς ὑμεῖς, ὁ κόσμος σύμπας θὰ εὐρίσκετο εἰς τὸ ζηνὴ τῆς εὐδαιμονίας... Ἐν μόνον εὐχομαι, τοιαύτην νὰ μοι χάρισῃ ὁ Θεὸς σύντροφον τοῦ βίου μου... Ρίψατε εἰς λήθη τὸ ἀπεγνωσμένον καὶ—ἀς τὸ εἶπω—ἀτιμον τοῦτο διάθημά μου... ἀναχωρῶ... τιμᾶτέ με διὰ τῆς ὑπολήψεώς σας... Ἡ μεγίστη χάρις, ἢν δύνασθε καὶ τὴν ὁποίαν ἀπαιτῶ νὰ μοι κάμετε, εἶναι νὰ μοι ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς ἐπισκέπτωμαι ἐνίοτε ὡς ὁ μᾶλλον ἀφωσιωμένος φίλος καὶ θαυμαστής. Εἶπατε, ὄχι! καὶ δὲν θὰ μὲ ἴδετε πλέον ἐν τῇ οἰκίᾳ σας... Ζητῶ συγγνώμην, κυρία, διὰ τὸν ἄφρονα τοῦτον ἔρωτα... Ὑγιαίνειτε, προσέθηκε.

Καὶ ἀνεχώρησε.

— Δόξα σοι ὁ Θεός! εἶπεν ἡ κυρία Πέτκωφ,

στενάζασα ἐκ βάθους καρδίας, ὡς εἰ ἀφηρεῖτο ἐκ τοῦ στήθους αὐτῆς ὑπερμέγεθες βᾶρος. Ἄπῃθεν ἐπὶ τέλους ὁ δαίμων οὗτος. Πόσον καλὰ ἔκαμα, κρατήσασα τὴν ὀργὴν μου!... Ἀλλὰ διὰ τί τόσον εὐκόλως νὰ ὑποχωρήσῃ, ἐνῶ ἦτο παράφρων, μανιώδης;... Ἄρα γε διότι συνησθάνθη τὸ ἄτοπον τῆς πράξεώς του;... Ἄρα γε διότι...

Δὲν ἠδυνήθη νὰ τελειώσῃ τὴν σκέψιν της.

Ἐβρίγησεν ὑπὸ φρίκης.

Καὶ εἶχεν ἐν μέρει δίκαιον. Ἄνδρες, οἷος ὁ κόμης, δυσκόλως ὑποχωροῦσι.

ΣΤ'

Τὴν 31^{ην} Δεκεμβρίου ἀνὴρ, καλῶς περιτετυλιγμένος ἐντὸς χειμερινοῦ μανδύου, ὠπλισμένος διὰ δικάννου λαμπρᾶς κατασκευῆς, πολυκρότου ἐπαργύρου, καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ δύο κυνῶν περιήρχετο τὴν περὶ τὸ Καζανλίχιον μικρὰν πεδιάδα, περισκοπῶν τὰ πέριξ. Εἰς πάντα τριγμὸν δένδρων ἀνεσκήριτα.

Ὅσα τῶν ὀλίγων πτηνῶν ἐλάβανον τὴν εὐτυχίαν νὰ περιίπτανται πλησίον τοῦ ζητοῦντα καταφυγὴν ἐκ τῆς κακοκαιρίας, ἐδοκίμαζον τὴν ἡδύτητα τῶν σφαιριδίων του. Ἐὰν ὅμως τὴν στιγμὴν ἐκείνην διήρχετό τις καὶ ἔβλεπεν αὐτόν, θὰ παρετήρει ὅτι πάντοτε τὴν αὐτὴν κἀναν ἐπλήρου καὶ ἐκένου, τὴν δ' ἄλλην ἄφινεν ἄθικτον.

Δύο ὥραι εἶχον παρέλθῃ οὕτω, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, καίτοι τὸ ψῦχος ἦτο δριμύ καὶ ἡ χιῶν ἐπιπτε πυκνοτάτη, ἐξήκολούθει περιερχόμενος. Ἐπὶ τέλους:

— Μὰ τί διάβολο! ἐψιθύρισε ἐντὸς τῶν ὀδόντων του, οἷτινες ἤρξαντο κροτοῦντες ἐκ τοῦ ψύχους, ἐπάγωσα ἐδῶ, καὶ ὁ ἄθλιος αὐτὸς δὲν φαίνεται... Αἱ! ἀς θερμανθῶ ὀλίγον, προσέθηκε.

Καὶ ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ θυλακίου τοῦ ἐπενδύτου αὐτοῦ ἀγγεῖον πλήρες ρουμίου ἔπιεν.

Ἀφοῦ δ' ἐπὶ ὥραν τινα ἔτι περιῆλθε, χωρὶς ὁ ὑπ' αὐτοῦ περιμενόμενος νὰ φανῇ, ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνουσα πρὸς τὸ τέλος:

— Καθὼς φαίνεται, ἐψιθύρισε μετ' ἀδημονίας, δὲν ὑπάρχει ἐλπίς... Ἄς ἐπιστρέψω...

Καὶ καλέσας τοὺς δύο κύνας ἔλαβε τὴν εἰς τὴν κωμόπολιν ἄγουσαν.

Τὴν πρωτὰν τῆς ἐπιούσης, 1^{ην} Ἰανουαρίου 1864, ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος περιέμενεν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ἀλλὰ προσέχων πάντοτε νὰ μὴ ἀπομακρύνεται πολὺ δένδρον τινός, κειμένου ἐκεῖ που πλησίον. Μετὰ τινα χρόνον διέκρινε τὰς σκιὰς δύο ἰπέπων λέγομεν δὲ σκιᾶς, διότι ὡς ἔπιπτεν ἡ χιῶν, ἦτο ἀδύνατον νὰ βλεπῆ τις καθαρώς.

— Αὐτὸς εἶναι! ἐψιθύρισε ὁ κυνηγός.

Καὶ ἔδραμεν, ὅπως κρυβῆ ὀπισθεν τοῦ κορμοῦ τοῦ παρακειμένου δένδρου.

(Ἔπεται συνέχεια)

ΛΑΜΠΡΟΣ ΕΝΥΛΛΗΣ